Koekelberg, 28 januari 2016

HET JAAR VAN DE VERENIGING

Toespraak nieuwjaarsreceptie beweging.net

Patrick Develtere
voorzitter beweging.net

Beste vrienden en vriendinnen, beste ministers, beste politici, beste mensen van Ziekenzorg, van OKRA, van alle geledingen van ACV, beste jongeren van KAJ, Kazou, beste mensen van CM, beste journalisten, beste sympathisanten, beste vertegenwoordigers van uiteenlopende sociale organisaties, beste sociale ondernemers, zoals onze eigen partnerorganisatie Familiehulp en sociale huisvestingsmaatschappijen, beste mensen van Femma, Wereldsolidariteit, Pasar, ook welkom aan de mensen van het Internationaal Comité, kwb, Welzijnszorg, Pax Christi, Arktos en Groep Intro.

Kortom, welkom beste beweging.netters!

Ik ben blij dat wij hier vandaag allemaal samen verenigd zijn. Ik ben blij dat wij hier vandaag allemaal samen verenigd zijn. Ja, twee maal. En met nadruk: samen verenigd, met het doel om samen te werken, om te verenigen. Want vergis u niet. Kijk links van u, kijk rechts van u, voor u en achter u. De oplossingen voor de problemen van 2015 zullen in 2016 van u, van ons,

moeten komen, de oplossingen zullen mee van verenigingen moeten komen.

2015 was géén goed jaar. Het jaar van de angst. We zijn overrompeld door angstbeelden. Mensen durfden de straat niet meer op, ze kregen schrik voor hun pensioen, hun inkomen, hun geld, hun sociale bescherming, hun veiligheid ook. Mensen kregen schrik van elkaar, ze werden boos op elkaar.

Waarom werden ze boos op elkaar, waarom kregen ze schrik van elkaar? De angst regeert het land. En ver daarbuiten. Of beter gezegd: sommige politici regeren via angst het land en de wereld. En de angstpredikers met dienst lieten na om behalve met angstbeelden, ook met duurzame oplossingen te komen. Stoere, harde oorlogstaal verkoopt beter. De extra schade, de nefaste gevolgen van de angstaanjagende boodschappen, die zijn pas zichtbaar als de rook is verdwenen.

Angst zorgt ervoor dat mensen, van Koksijde tot Lummen, het verschil tussen redden en aanranden niet meer kennen. Of tussen het vermoeden van onschuld en opsluiten zonder bewijs noch proces.

Angst zorgt ervoor dat mensen op zichzelf terugvallen, zich egoïstischer opstellen, terugvallen op hun oerinstincten om te overleven. Angst voedt onverdraagzaamheid en zelfs haat. Het recept van 2015 was dan ook: misbruik de angst, zaai verdeling. Verdeel en heers. 2015 was het jaar van de angst, en van de verdeling, de verdeeldheid.

Zieken tegenover niet-zieken.
Werkenden tegenover werkzoekenden.
Wie hier al iets langer is tegenover wie hier nog maar net is of net nu aankomt.
Wie een godsdienst beleeft, tegenover wie dat niet doet.
Wie weinig of geen geld heeft, tegenover wie veel geld heeft.
En dus mensen in armoede, tegenover mensen met veel luxe.
Wie geluk heeft, tegenover wie pech heeft.
De Molenbekenaren of de Brusselaars tegenover de rest van België.
De PS-getrouwe Walen tegenover de Vlamingen.
“Profiteurs” tegenover de hardwerkende Vlamingen.
De "goeden" tegenover de "slechten".

Vriendinnen en vrienden, tegen zo'n voortdurende opdeling in groepen, tegen stigmatisering, daar moeten wij een dam tegen opwerpen. We mogen niet stil en gefrustreerd aan de zijlijn blijven. Indien nodig, moeten we in actie komen. We moeten ons laten horen. Zeggen dat het niet klopt.

Toen in 2015 de ene bevolkingsgroep na de andere gestigmatiseerd werd, dacht ik af en toe aan een gedicht van Martin Niemöller dat zeker het lezen waard is. Vandaag - op Gedichtendag 2016 - zou het misschien anders klinken, bijvoorbeeld:

Toen de vluchtelingen hard werden aangepakt, heb ik gezwegen,
ik was immers geen vluchteling.

Toen ze de gepensioneerden troffen met vele prijsverhogingen, hogere water-, elektriciteits- en gasfactuur - en geen abonnement meer voor openbaar vervoer en dus meer eenzaamheid
ja, dan heb ik gezwegen;
ik was immers geen gepensioneerde.

Toen ze de mensen in armoede versmachtende facturen stuurden, heb ik niet geprotesteerd,
ik was immers zelf niet in armoede.

Toen ze de zieken en werkzoekenden viseerden, heb ik niet geprotesteerd,
ik was immers noch ziek noch werkzoekend.

Toen ze bij mij terechtkwamen
was er niemand meer, die nog protesteren kon.

We mogen ons niet de angst laten aanpraten dat we in oorlog zijn, dat de sociale zekerheid op ontploffen staat, dat werknemers en gepensioneerden zwaar moeten inleveren - of dat we anders al het grote kapitaal, de bedrijven en dus -dreigement!- jobs kwijtspelen. Of dat alles de fout zou zijn van specifieke groepen in onze samenleving.
En dat de oplossing is om die groepen uit te sluiten of hard aan te pakken.

Verdeeldheid zaaien is niet meer en niet minder dan een platte machtstechniek, met als nefast neveneffect dat de samenleving ontwricht geraakt. In hokjes gestoken wordt, in groepen naast elkaar. Wie verdeeldheid zaait, focust op verschillen, focust op

'zij' en niet op 'wij'. Wie verdeeldheid en angst zaait, wil geen duurzame oplossing.

Vrienden, verdeeldheid is dan ook verre van een oplossing, het is zélf een probleem.

Wat is dan wel de oplossing? U, beste vrijwilligers en sociale organisaties, bent de oplossing. Niet laten verdelen, maar bewust verenigen.

2016 moet het jaar van de vereniging worden. Ik geef drie redenen.

Ten eerste, het is duidelijk dat het alomtegenwoordige recept van 2015 niet werkt, wat op tafel kwam, is niet lekker en niet gezellig. Verdeeldheid was het oude recept, vereniging moet het nieuwe recept worden. Het jaar van de vereniging, als recept voor 2016. Blijven kiezen voor verdeeldheid, is hardleers en moedwillig. Paul Goossens verwoordde het schitterend in een opiniestuk in De Standaard dit weekend. We zijn bezig ons eigen verlichtingsverhaal onderuit te halen. Het wordt herschre-ven tot een verhaal van maximale vrijheid, voor enkelen, en minimale broederlijkheid. En: gelijkheid wordt afgevoerd als hinderlijke ballast. Wij moeten daarom in 2016 broederlijkheid, ons sociaal stelsel, én gelijkheid ,ons ideaal, terug op de agenda plaatsen.

En of we dat kunnen, samen streven naar idealen? Ik geloof van wel. Ik ben niet pessimistisch. 2015 was uiteraard niet alleen kommer en kwel - het blijft geen goed jaar, maar niet allemaal kommer en kwel. Getuige het feit dat we Sustainable

Development Goals afspraken, en een ambitieus klimaat-akkoord in Parijs. Dat kan tellen als signalen van de internationale gemeenschap, als bevestiging van het geloof om essentiële problemen samen, wereldwijd, aan te pakken. Het kan, maar we moeten willen.

De tweede reden, voor 2016 als jaar van de vereniging: het recept van 2015 bevat grote onduidelijkheden. Bijvoorbeeld voor de vluchtelingencrisis en integratie, valt de staat noodgedwongen terug op vrijwilligers, hun verenigingen en hun acties. Ook in het dossier van de vluchtelingencrisis, is het heel duidelijk dat noch de staat, noch de bedrijven de problemen de baas kan. Maar denk behalve de vluchtelingen-crisis en integratie ook aan eenzaamheid, luchtverontreiniging, zieken bezoeken en de schuldenspiraal van mensen in armoede helpen doorbreken, kortom, alles wat je zou kunnen bundelen onder streven naar een kwaliteitsvol leven voor iedereen. Dat zijn bijzonder belangrijke domeinen in onze maatschappij waar noch de staat, noch de bedrijven alleen voor oplossingen en verbetering kunnen zorgen. Maar ook al is dat aan de ene kant duidelijk, aan de andere kant zet de overheid net de sociale organisaties meer en meer onder druk. Zelfs zo dat hun werking in gevaar komt, zoals sociale economieondernemingen en socio-culturele organisaties die kreunen onder administratieve druk en besparingen. In 2016 moet er dus daarom een duidelijke keuze komen voor een vzw- en social profitvriendelijk klimaat. En daarom moet 2016 het jaar van de vereniging worden. Trouwens, onlangs maakt Het Nieuwsblad een bilan op van

de aangenaamste gemeenten om in te wonen. Een vaststelling daarbij: één van de redenen waarom het aangenaam wonen is in een gemeente is ... u raadt het al ... een bloeiend verenigingsleven.

Tot slot, de derde reden waarom 2016 het jaar van de vereniging moet worden. 2016 is voor onze beweging niet onbelangrijk als symbolische datum. 125 jaar geleden vaardigde Paus Leo XIII de encycliek Rerum Novarum uit, die de vorming van vakbonden, werknemersverenigingen, als oplossing zag voor de verbetering van de leefomstandigheden van de mensen. Ironisch genoeg, willen sommigen de klok nu terugdraaien. Geen vereniging meer, geen vakbonden meer, geen ziekenfondsen meer. Wel lokale bbq-clubs! Maar geen federatie van bbq-clubs die vragen stelt over de kwaliteit van het vlees. De handen ongebonden, het primaat aan de politiek, geen medebeheer, geen sta-in-de-weg.

Nochtans is sinds de encycliek Rerum Novarum, dat moeten vriend en vijand erkennen, in België een indrukwekkend systeem van sociale zekerheid en sociale bescherming op poten gezet. Waarbij economische groei altijd hand in hand ging met welvaartsgroei. En dat is enkel mogelijk geweest door vereniging, door samenwerking, niet door verdeeldheid. Mensen die samen streefden naar hetzelfde doel, waar ze samen in geloven.

Die uitdaging is vandaag niet verdwenen, maar is wel anders. Denk aan de vraagstukken rond ecologische levenskwaliteit:

luchtverontreiniging, klimaatopwarming, duurzaamheid. Denk aan de psycho-sociale belasting van mensen: stijging van het aantal burn-outs, het moeilijke evenwicht werk-privé, het voortdurend bereikbaar zijn, voortdurend geconnecteerd zijn. Denk aan de ongelijkheid en de armoede in onze samenleving. We mogen geen groepen aan de zijlijn laten staan, buiten in de kou, terwijl de rest zich binnen warm tegoed doet aan rijkelijke spijs en drank. Denk aan mensen die een foute keuze maakten en geen kans meer krijgen. De uitdaging om te streven voor een kwaliteitsvol leven van alle mensen, tegen verharding, armoede en ongelijkheid, die is vandaag niet verdwenen.

Toch hoor je weleens, als argument tegen de vereniging, tegen mede-beheer, tegen sociale organisaties als tegenmacht of mede-macht: de klassenstrijd is gestreden. De arbeidsvoor-waarden zijn verbeterd, we hebben toch sociale zekerheid. Voilà. We zijn er. Al die verenigingen, vakbonden, groepen die het opnemen voor de gewone man, dat is voorbijgestreefd, zegt men.

Is dat zo? Is de strijd gestreden en kiezen we dan maar voor verdeeldheid, het laten vallen, het terugplooien? Gaan we ons terugplooien op België? Of op Vlaanderen? Gaan we het in dat kleine land dan doen zonder de 15% mensen in armoede, zon-der de werkzoekenden, zonder de langdurig zieken? Zonder de mensen met een depressie, zonder de mensen met een burn-out? Zonder de mensen in hun laatste levensfase omdat ze ons, de rest, teveel kosten, een ballast zijn. We zullen met weinigen overblijven!

Maken we een verdeling tussen mensen met een burn-out en mensen zonder, mensen met werk en mensen zonder? Noemen we mensen in armoede en mensen zonder werk het probleem, of zijn de armoede en de werkloosheid het probleem?

Als we op die manier willen verdelen, dan moeten we consequent zijn. Wereldwijd bezitten 62 miljardairs samen evenveel als de helft van de wereldbevolking. Zijn deze 62 miljardairs in persoon het probleem, of is de grote wereldwijde ongelijkheid het probleem? Iedereen voelt meteen aan dat dat niet klopt. Zoals het ook niet klopt om mensen in armoede het probleem te noemen - en niet de armoede? Werklozen en niet de werkloosheid. Mensen met migratieachtergrond - en niet het integratiebeleid.

Moeten we dringend alle gebruikers van bedrijfswagens hard aanpakken, OF het feit dat we files en bijhorende luchtvervuiling jaarlijks met 4,1 miljard financieren?

Moeten we grote bedrijven en grote vermogens stigmatiseren omdat ze via achterpoortjes weinig tot geen belasting betalen, OF moet de fiscaliteit in België rechtvaardiger gemaakt worden, zodat iedereen een eerlijk deel betaalt?

Zijn de multinationals met 700 miljoen euro belastingdeals het probleem, of de rulings zelf?

Misschien nog even twee dingen over onze staatsfinanciën.

1. Over bedrijfswagens.

De prijzen voor het openbaar vervoer stijgen, gratis abonnementen voor senioren worden afgeschaft, de NMBS moet massaal besparen, files blijven schering en inslag en diegene die geen bedrijfswagen heeft, betaalt voor diesel meer aan de pomp door de accijnsverhoging.

Raken aan de bedrijfswagens? Via bijvoorbeeld de invoering van een mobiliteitsbudget. Dat wordt een taboe genoemd. Afbouw van openbaar vervoer, extra belasten van wie geen bedrijfswagen heeft: geen taboe.

Nochtans zijn er alternatieven. Het mobiliteitsbudget hoeft niet te raken aan de looncomponent voor de werknemers. En vooral, we weten allemaal dat het royale fiscale systeem voor bedrijfswagens werd beargumenteerd vanuit de hoge lasten op arbeid. Als de lasten op arbeid zouden dalen, dan kon ook gekeken worden naar de fiscaliteit van de bedrijfswagens. Welnu, de werkgeverslasten zijn gedaald. Maar er is niet gekeken naar de fiscaliteit van de bedrijfswagens.

2. Over de nood aan een echte tax shift

Dat bedrijfswagens buiten schot bleven, is exemplarisch voor de wijze waarop de liberale partijen elkaar de loef proberen af te steken. Wat de liberale partijen dan ook met man en macht proberen tegen te houden: een taks op inkomsten uit grote vermogens. Of een bijdrage van wie twee of meer woningen

bezit. Want, zo zegt men, we willen de modale Vlaming niet raken. Nochtans, de cijfers zijn hallucinant.

Op wereldschaal bezitten 62 miljardairs evenveel dan de armste helft van de wereldbevolking, dat zei ik al. In België bezit de top 5 procent een derde van het totale vermogen. De helft van de Belgische huishoudens bezit samen minder dan 10 procent van het totale vermogen. En 25 procent van de gezinnen heeft minder dan 5000 euro spaargeld. De cijfers zijn bekend, nochtans doet men er niets mee.

Een vermogenswinstbelasting die naam waardig, is er niet in België, nog altijd niet, ondanks de stijgende ongelijkheid in ons land, ondanks het feit dat een euro gewonnen uit vermogen of een euro verdiend met arbeid evenveel waard is. Ondanks de armoedecijfers, ondanks internationale aanbevelingen.

Bij de komende budgettaire controles dringt een volgende maar eerlijkere tax shift dringt zich dan ook op. Wie werkt, betaalt nu de crisis via prijsverhogingen en taksen. Door samen op tafel te kloppen, moeten we blijven ijveren voor een eerlijke tax shift en rechtvaardige fiscaliteit waar ieder zijn deel bijdraagt. We zullen daarvoor samen op tafel moeten blijven kloppen, maar de bereidheid is groot. Sociale organisaties, beweging.net-politici en bevriende politici die in het Parlement en in de regering keihard knokken voor sociaal-rechtvaardig beleid. Beweging.net-politici, zonder wie de roep van sociale organisaties om een tax shift, onze vakbond ACV op kop, op een koude steen gevallen zou zijn.

Beste vrienden en vriendinnen, ik ben er dan ook van overtuigd dat wij elkaar ook in 2016 zullen vinden, om verenigd, samen, uitdrukkelijk te kiezen voor overleg in plaats van conflict, voor vereniging in plaats van verdeeldheid. Ik ben ervan overtuigd dat we samen, verenigd,werken aan meer broederlijkheid, gelijkheid én rechtvaardigheid.

Beste beweging.netters hier verenigd, beste Ministers, beste politici, beste journalisten, beste sympathisanten,ik ben trots om vanavond tot jullie te kunnen spreken als voorzitter van een organisatie die het netwerk vormt tussen mensen die de handen uit de mouwen steken, die durven geloven in mensen, in het contact tussen mensen en die een warme samenleving vorm geven. Dank jullie wel daarvoor!

Ook in 2016 zullen we allemaal samen werken aan een kwaliteitsvol leven, voor iedereen, in een warme samenleving. Dat zal niet nodeloos zijn, het zal nodig zijn. Het zal nodig zijn om samen, elk vanuit zijn eigen vakgebied, bevoegdheid en expertise in 2016 te komen met de oplossingen voor de problemen van 2015. Het recept van 2015, de verdeeldheid, heeft haar kans gehad en is ondoelmatig en zelfs probleemversterkend gebleken. Hoog tijd voor recepten die wel werken. Hoog tijd voor vereniging in plaats van verdeeldheid. Ik wil hier daarom vandaag met u - samen, verenigd, in één beweging –klinken op 2016, het jaar van de vereniging.